

Pact Brabant

**Bijeenkomst regionaal arbeidsmarktbeleid, 11 oktober 2007,
provinciehuis Den Bosch.**

Inleiding Jan van Zijl over regionaal arbeidsmarktbeleid

Dames en heren,

De aandacht voor de regio is de laatste tijd sterk gegroeid.

Op de Participatietop is zoals bekend vastgesteld dat de gewenste, forse toename van de participatie alleen tot stand kan komen door een gezamenlijke, regionale inspanning van alle betrokken partijen.

Al die aandacht is natuurlijk een goede zaak.

De regio is immers voor tal van terreinen en ook voor het beleid ten aanzien van participatie, arbeidsmarkt en onderwijs, de aangewezen schaal.

De regionale arbeidsmarkt is voor de meeste werkzoekenden en werkgevers de schaal waarop gezocht wordt naar werk of personeel.

De recente aandacht voor de regio betekent natuurlijk ook dat regionale samenwerking en coördinatie nog niet overal vanzelfsprekend is.

De ambitie is om de komende periode veel beter samen te werken.

Dat is geen gemakkelijke opgave.

De RWI heeft vorig jaar in het advies "*De regio centraal*" vastgesteld dat regionale samenwerking weliswaar grote waarde heeft voor de kwaliteit van het arbeidsmarktbeleid, maar dat regionale samenwerking vaak niet vanzelf tot stand komt.

Daarvoor zijn er te veel en te grote verschillen in het niveau waarop partijen opereren, in de wijze van financiering, in de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, en zijn er te grote verschillen in de belangen en de eigen resultaten waarop de verschillende betrokken partijen worden afgerekend.

Ik vind het een goede zaak dat ook de provincie een belangrijke rol voor zich ziet om dit complexe maar belangrijke proces actief te ondersteunen en dit provinciebreed aan te zwengelen.

Mooi signaal is ook dat het arbeidsmarktbeleid nu voor het eerst zichtbaar onderdeel is van de portefeuille van de gedeputeerde, Annemarie Moons.

Dames en heren,

Ik ben gevraagd om een 'visie' te geven op de regio en hoe landelijke ontwikkelingen zijn te vertalen naar de regio.

Ik wil met die landelijke ontwikkelingen beginnen.

Daarna wil ik graag ook een paar thema's in discussie geven.

Er zijn momenteel onmiskenbaar een aantal zeer wezenlijke, parallelle ontwikkelingen gaande in de regio.

Ik benader die vanuit de constatering in de Raad voor Werk en Inkomen dat er op de regionale agenda drie hoofdzaken centraal staan:

- 1. Ten eerste is dat de organisatie van *vraaggericht* werken, dat wil zeggen het primair uitgaan van de vraag naar werkgevers bij de opzet van projecten.**
- 2. Ten tweede het organiseren van een goede *aansluiting* tussen onderwijs en arbeidsmarkt om ook in de nabije toekomst een goede match tussen vraag en aanbod te hebben.**

3. En ten derde de *preventie* van uitval door ziekte en werkloosheid, om afhankelijkheid van uitkeringen te voorkomen.

Vanuit deze drie hoofddoelstellingen vind ik de volgende actuele ontwikkelingen bij uitstek van belang:

Ten eerste natuurlijk het aanwijzen van gemeenten als voortrekkers van een regionaal participatie- en arbeidsmarktbeleid.

Meest opmerkelijke stap in de afspraken die het kabinet en de VNG hierover hebben gemaakt, vind ik dat de gemeenten hebben toegezegd dat zijzelf ook hun beleids- en organisatiekracht gaan regionaliseren, om betere en slagvaardigere gesprekspartners van regionaal opererende partijen te kunnen zijn.

Dat is geen geringe stap, met zo'n lange voorgeschiedenis van gemeentelijke autonomie.

De VNG is nauw bij dit proces betrokken en heeft inmiddels, het zal u bekend zijn, 50 á 60 'voortrekkergemeenten' gemobiliseerd, die een ambassadeursfunctie in de regio willen vervullen.

En zich gaan inspannen om sociale partners, onderwijs, CWI en UWV op regionaal niveau in een netwerk bijeen te brengen.

De VNG heeft daarbij van voortrekkergemeenten gevraagd om een *infrastructuur* te ontwikkelen of, als die al bestaat, in stand te houden die het mogelijk maakt om - in de woorden van de VNG – ‘op regionale schaal antwoorden te formuleren op regionale omstandigheden’.

De aanpak die de VNG voorstaat is dat voortrekkergemeenten met andere gemeenten en partijen een netwerk ontwikkelen, waarin men elkaar kan aanspreken en (prestatie-) afspraken kan maken. Acties staan daarin centraal, het is zeker niet de bedoeling om een nieuwe organisatie in te richten.

En dan wordt het al direct best lastig:

De VNG wil dus wel een infrastructuur, maar natuurlijk wil de VNG daarbij zeker geen opgelegde landelijke richtlijnen of structuren, maar gemeenten zelf laten aansluiten bij wat er al is.

En die infrastructuur moet er dus wel zijn, maar verder nauwelijks hinder opleveren.

Hij mag dus niet leiden tot nieuwe bureaucratie of verstolde instituties, maar juist veel dynamiek en acties oproepen van steeds wisselende combinaties van gretige partijen.

In de wereldgeschiedenis der infrastructuur is het ook wel eens anders gelopen, dus het zal nog best veel moeite kosten om het ideaalbeeld van de VNG tot stand te brengen.

Als tweede heel belangrijke ontwikkeling zie ik de ambitie van de samenwerkende kenniscentra beroepsonderwijs-bedrijfsleven (kortweg de kenniscentra) om in samenwerking met CWI en andere ketenpartners de regionale samenwerking te versterken.

De stichting van de arbeid heeft vorig jaar de kenniscentra verzocht om een veel sterker rol te spelen in de regionale afstemming tussen arbeidsmarkt en (beroeps)onderwijs.

En de ambities zijn groot:

De kenniscentra willen reeds in 2009 bereiken dat:

er in elk CWI een bovensectoraal contactpersoon van de kenniscentra actief is, die arbeidsmarktinformatie biedt over kansrijke sectoren.

En dat die bovensectorale managers vanuit een vraaggerichte werkgeversbenadering de relevante kenniscentra kunnen betrekken bij de ondersteuning van snelle en duurzame plaatsing van werkzoekenden.

En ten slotte is de ambitie dat in 2009 alle kenniscentra met alle afdelingen van onderwijsinstellingen overleg voeren over de behoefte aan stage- en leerplaatsen.

In dit kader heeft Colo, als spreekbuis van de kenniscentra, ook met de VNG afspraken gemaakt over versterking van de regionale samenwerking tussen kenniscentra en gemeenten.

VNG en Colo hebben afgesproken elkaars goede praktijken te verspreiden.

***Derde* heel wezenlijke ontwikkeling voor de regio is de SUWI-toekomst.**

Ofwel de vraag tegen welke voorwaarden de komende periode CWI, UWV en gemeenten hun werk in de keten van werk en inkomen kunnen doen.

Opzet van het kabinet was om de SUWI-plannen met Prinsjesdag te publiceren, maar Donner heeft dat op het laatste moment aangehouden.

Uit voorinzage in de teksten zijn mij de hoofdlijnen wel al duidelijk.

**Dus onder voorbehoud van laatste wijzigingen door de minister,
zijn de plannen met SUWI de volgende:**

**Het kabinetsstandpunt blijft in feite dicht bij de formele SUWI-
evaluatie van vorig jaar.**

**Het kabinet wil de SUWI-structuur behouden, maar vindt wel
verbeteringen nodig.**

**Het zwaartepunt van die verbeteringen ligt in de
ketensamenwerking.**

**Het kabinet wil dat CWI, UWV en gemeenten hun werkzaamheden
beter op elkaar afstemmen en echt één loket vormen.**

**De succesvolle ervaringen met de *'Toonkamers'* zijn daarvoor het
uitgangspunt.**

**De belangrijkste innovatie van het toonkamermodel is, het zal u
bekend zijn, het bieden van een geïntegreerde dienstverlening
namens CWI, UWV en gemeenten waarbij er één aanspreekpunt
voor klanten is.**

**De toonkamers vormen daarbij ook de SUWI-frontoffice voor
werkgevers.**

De door het kabinet gewenste verbeteringen van de dienstverlening betekenen niet, helaas moet ik zeggen voor de hier aanwezigen, dat het kabinet de voorgenomen bezuiniging van 190 miljoen euro op de SUWI-uitvoering schrapt.

Over de invulling van de bezuiniging wordt nog overlegd, maar waarschijnlijk komt dat uit op een gelijkelijke omslag over CWI, UWV en gemeenten, dus op circa 65 miljoen euro per ketenpartner.

Het kabinet stelt overigens ook in het concept SUWI-standpunt dat de gemeenten een *voortrekkersrol* hebben in de regio.

Zeer relevant is nog dat CWI en UWV toch wel sterk neigen naar samenvoeging in 1 werkbedrijf, als uitwerking van de Toonkamerdienstverlening.

Een *vierde*, mogelijk wat minder bekende maar wel belangrijke ontwikkeling vormen de poortwachtercentra die nu enkele jaren in verschillende regio's actief zijn.

In de regionale poortwachtercentra werken werkgevers intersectoraal samen ten behoeve van de van-werk-naar-werk-geleiding van zieke of met werkloosheid bedreigde werknemers.

Ook werken zij samen te behoeve van het behoud van mensen en de zorg voor de instroom van voldoende gekwalificeerd personeel. Kortom: echte arbeidsvoorzieningstaken.

Werkgeversforum *Kroon op het Werk* is bezig, ondersteund door de RWI, een landelijk dekkend netwerk van Poortwachtercentra te realiseren.

Daarbij gaan de gedachten momenteel in de richting van circa 30 centra voor heel het land.

Samengevat:

We hebben de gemeenten die voortrekker willen zijn van regionale netwerken en een regionaal participatiebeleid.

We hebben de samenwerkende kenniscentra die dit graag willen ondersteunen en zonodig willen organiseren, als brug tussen onderwijs en arbeidsmarkt en als brug tussen vraag en aanbod.

We hebben de SUWI-keten die de geïntegreerde, regionaal georiënteerde dienstverlening volgens het Toonkamermodel omarmt en waarbij CWI en UWV in de richting van 1 werkmaatschappij gaan.

En we hebben de individuele werkgevers die zich per regio organiseren in poortwachtercentra.

Dat leidt ons tot de kernvraag:

hoe kun je nu, gelet op alle ontwikkelingen en landelijke ambities, het beste de regionale samenwerking organiseren?

Lastig bij deze vraag is dat er nogal een groot taboe ligt op blauwdrukken en voorschriften voor regionale samenwerking.

Als ik dus bij wijze van spreken hier tegen u al te forse opvattingen zou ventileren, zou ik me mogelijk de toorn van bijvoorbeeld de VNG op de hals kunnen halen.

U moet er dus zelf uitkomen, toegesneden op de eigen Brabantse situatie en de reeds gegroeide samenwerking.

Ik kan u wel wijzen op de in mijn ogen belangrijkste uitdagingen en enkele dilemma's aanstippen, om over verder te praten.

Heel positief vind ik dat de verschillende initiatieven elkaar goed aan lijken te vullen.

Zo speelt de ambitie van de kenniscentra om bruikbare arbeidsmarktinfo aan te leveren, bijvoorbeeld in op een duidelijke behoefte bij veel gemeenten.

Maar dan moeten al die initiatieven wel goed met elkaar worden verbonden.

En moet er gezamenlijk antwoord zijn op enkele risico's en onzekerheden.

Ik noem voor de discussie het volgende:

1. De SUWI-bezuinigingen.

Van wezenlijk belang voor de kwaliteit en continuïteit van de regionale samenwerking, voor de 'rust in de regio', is dat onzekerheden als gevolg van SUWI-bezuinigingen snel worden opgehelderd.

Nogal wat gemeenten vrezen dat via de geïntegreerde samenwerking in de front-office, delen van de bezuinigingen op CWI en UWV uiteindelijk op gemeenten worden afgewenteld.

Mijn eerste stelling is dus dat de voorgenomen bezuinigingen op SUWI niet, of zo min mogelijk moeten leiden tot verschraling van de front-office-dienstverlening aan werkzoekenden en werkgevers.

Daarover is zowel landelijk als regionaal goede afstemming nodig.

2. Sociale partners zichtbaar in de regio

Een ander aandachtspunt is dat niet alle beoogde netwerkpartners al goed zichtbaar of vindbaar zijn in de regio.

Zo moeten sociale partners snel duidelijk maken en praktisch zichtbaar maken wat hun precieze rol en plek in de regio is.

Sociale partners zijn nu vooral nog sectoraal actief en zijn regionaal nog veelal niet goed georganiseerd.

De kenniscentra, met hun bovensectorale ambities, zouden een steunpunt kunnen vormen voor sectorale sociale partners in de regio.

Maar ook de poortwachtercentra, zodra die overal actief zijn, kunnen hierin een rol hebben.

3. Hoe effectieve netwerken zonder ballast te organiseren

VNG/gemeenten geven aan dat zij behoefte hebben aan een dynamische regionale samenwerking waarbij de voortrekker, de regioschaal en de betrokken partners per doelstelling of per project kunnen wisselen.

Bij andere partners, zoals de kenniscentra of CWI kan er op onderdelen van de samenwerking behoefte zijn aan meer vastigheden of structuur.

De uitdaging is dus om actiegerichte, dynamische netwerken te organiseren zonder de nadelen van bureaucratie, institutionalisering en zonder het gevaar dat praatcircuits gaan domineren boven acties.

Bij ieder overleg zouden alleen die gesprekspartners moeten aanschuiven die voor een specifieke agenda of voor een concreet samenwerkingsproject relevant zijn én ook echt bereid zijn daarin tijd en middelen te steken.

Dat vindt de VNG althans; maar hoe organiseer je zoiets in hemelsnaam?

4. Vraag centraal stellen

In de regionale samenwerking moet de vraag op de arbeidsmarkt centraal staan.

De *poortwachtercentra* zijn in dit proces dan ook belangrijke partners.

Bij de verdere uitrol en opzet van poortwachtercentra dient daarom een relatie te worden gelegd met ander regio-ontwikkelingen.

5. Het onderwijs moet volwaardig meedoen in de regio.

Op de participatietop van 27 juni is de afspraak uit het scholingsoverleg van 25 juni jl. herhaald dat onderwijsveld, sociale partners, gemeenten en kabinet gezamenlijk uitwerking gaan geven aan versterking van de verankering van de onderwijsketen in regionale samenwerkingsverbanden met bedrijfsleven, gemeenten en andere partners. Afstemming is nodig over hoe onderwijsinstellingen betrokken worden.

6. Zo snel mogelijk de ontbrekende schakels invullen

Van groot praktisch belang lijkt me dat de provincie, het Pact Brabant, erop aanstuurt dat overal in elk geval de bouwstenen van regionale samenwerking aanwezig zijn.

Dat betekent concreet dat overal waar dat nog niet is, versneld gestreefd wordt naar minstens:

- * Goede Toonkamers met effectieve geïntegreerde dienstverlening in toegankelijk bedrijfsverzamelgebouwen.
- * poortwachtercentra waarin werkgevers samenwerken
- * er goede en toegankelijke Leerwerkloketten zijn met regionaal/sectorale informatie over opleidings- en arbeidsmarktkansen.

En dat die functies vanaf begin goed worden ingebed in en verbonden met de gezamenlijke visie op de regio.

7. Goede ondersteuning vanuit hoger niveaus: provincie, landelijk
De provincie heeft, als actor op wat grotere schaal, een potentieel belangrijke rol voor de stimulering van de regionale samenwerking. Natuurlijk níet in de zin van het opleggen van samenwerkingsmodellen, regiotaken of regio-indelingen. Maar wel door te bevorderen dat er overal in de provincie commitment ontstaat op de noodzaak van regionale samenwerking en er een gezamenlijke bestuurlijke visie ontstaat, gedragen door sociale partners, gemeenten, onderwijs, UWV, CWI en kenniscentra.

Dames en heren,

Hoe dan ook is het glashelder dat er een goede afstemming nodig is tussen de diverse ontwikkelingen.

Om te voorkomen dat bijvoorbeeld de Toonkamers los komen te staan van de kenniscentra of de poortwachtercentra of het onderwijsveld, of vul maar in.

Organisatorisch is het vertalen van een regionaal en vraaggericht arbeidsmarktbeleid naar de uitvoeringspraktijk de grootste uitdaging.

Om alles losjes en actiegericht te organiseren, maar met toch voldoende structuur zodat continuïteit ontstaat.

Als geen ander kan de provincie –zonder zelf regisseur te zijn- de noodzakelijke samenwerkingsverbanden tot stand brengen.

Slotconclusie is dat partijen elkaar de regio niet kunnen opleggen (en ook niet moeten willen), maar dat ze wel met elkaar in gesprek moeten gaan, zodat ze weten wat ze aan elkaar kunnen hebben.

Ik dank u.